

Juhani Mäkelä

Juhlapakina Rivieran Suomi-Seuran 10-vuotisjuhlassa 2.4.2010 Nizzan Studio Victorinassa

RIVIERALLA KEHUMINEN

Hyvät naiset ja herrat – Mesdames et messieurs

Tämä juhlaesitelmä pureutuu tieteisoppiin, jota kutsutaan termillä elogologia. Sanahan juontaa – kuten tiedämme – ranskankielen sanasta éloge, joka puolestaan tulee latinan termistä elogium. Se taas viittaa etruskinkielen sanaan eloo. Muinaiset etruskit lainasivat sen suoraan cro-magnon-ihmisten ilmaisusta elämö. Sekin tarkoitti kehumista. Emme tiedä, mistä cro-magnonit ovat sanan pöllineet, mutta suomalais-ugrilaista kieliryhmää epäillään. Tieteisopillinen sana elogologia tarkoittaa luonnollisesti kehumisen taitoa.

Tilaisuuden luonteesta johtuen keskitymme nyt teemaan Rivieralla kehuminen – siis l'éloge de la Côte d'Azur – mutta jonkin verran joudumme laajentamaan sitä myös Ranskalla kehumiseen.

On itsestään selvää, että me täällä asuvat kehumme nimenomaan Rivieralla, sen vaihtelevilla maisemilla, sen kimaltelevalla merellä, sen vilkkailla ihmisillä ja ennen kaikkea sen suopealla ilmastolla sekä maistuvalla viinillä – ellemme peräti siirry suoraan pastikseen. Jos emme näin tekisi, täällä oleskeluun investoimamme matka- ja asuinrahat menisivät hukkaan.

Ne meistä, jotka maksavat veronsa Ranskaan, ovat oikeutettuja ja velvoitettuja kehuaan myös koko Ranskalla.

Täällä on mukava asua, mutta kohtuullinen rehvastelu tuo siihen iloon vielä lisäarvoa.

Missä sitten parhaiten kehuskelemme Rivieralla?

No, Suomessapa tietenkin – missäpä muuallakaan.

Mehän käymme silloin tällöin Suomessa, monet meistä viettävät joskus jopa kuukausia tuossa harvaanasutussa ja hieman ankeassa pohjoisessa maassa. Siellä meitä odottaa laaja sukulaisten ja ystävien, tuttujen ja tuntemattomien joukko, joka suorastaan janoaa kuulla, mikä kaikki Rivieralla, ja laajemmin ottaen koko Ranskassa, on paremmin kuin Suomessa. Olisi väärin pettää heidän odotuksiaan.

Luonnollisesti myös puhelin, sähköposti tai tekstiviestit sekä hieman vanhanaikaisemmin kirjeet ja postikortit ovat oivallisia keinoja viestittää tietoja täältä Välimeren rannalta. Voimme kuvitella kuinka Pohjan perukoilla ilahdutaan tekstiviestistä, jossa lukee:

”Välimeressä on ihanaa uida. Joko Itämerestä ovat jäät lähdössä?”

Tai

"Täällä ne ruusut jo kukkivat. Onko teillä siellä ikkunoissa kauniita jääkukkia?"

Tai

"Sain parilla eurolla pullon erinomaista punaviiniä lähikaupasta. Mitähän Alkossa maksaa nykyään hyvä punaviini?"

KUVA: Nuutti Kanerva

Tämä kaukokehuminen – l'élloge de loin – on kuitenkin pientä ja vaatimatonta eikä se oikeastaan tyydytä kunnianhimoista Rivieralla kehuja.

Todellinen elogologian juhla alkaa, kun pääsemme Suomeen retostelevaan Rivieran hyvillä – jopa erinomaisilla – puolilla ihmisten kanssa suorassa kontaktissa. Siihen kannattaa panostaa ja valmistautua.

Missä tilanteissa otamme Rivieran puheeksi Suomessa? Tottakai aina, kun siihen on pieninkin sauma. Mainitsemme tässä vain muutamia yleisimpiä tilanteita.

Kun nousemme linja-autoon, sanomme kuljettajalle:

"Bonjour... tai siis päivää... ai niin, eihän täällä Suomessa ole tapana tervehtiä bussinkuljettajaa toisin kuin sivistysvaltioissa kuten Ranskassa, missä meikäläinen asustelee Rivieran puolella."

Kauppaliikkeissä on lukemattomia mahdollisuuksia, vaikkapa näin:

"Eikö teillä tosiaankaan ole tapana ottaa? Minä en voi elää ilman sitä, koska olen niin tottunut siihen kotonani Ranskan Rivieralla."

Suomalainen ravintola on kuin tehty pikku diivailuun. Tällä voi aloittaa:

"Jaaha, kello tulee jo seitsemäntoista. Taidanpa ottaa lasillisen pastista, kuten minulla on tapana aina iltapäivisin kotonani Rivieralla. D'accord?"

Kulttuuripiireissä meillä on paljon sanottavaa:

"Nykyisen asuinpaikkani naapurissa on muuten pyörinyt melko runsaasti kulttuurityyppejä niinku Maupassant, Picasso, Hemingway, Renoir, Cocteau ja niinku tollai."

Jos joudumme tekemisiin suomalaisen maaseutuväestön kanssa, kysymme reippaasti:

"Minkälaista oliivisatoa Suomessa odotellaan? Meillä Provencen puolella se näyttää aika hyvältä."

Poliittisissa keskusteluissa voimme vaikkapa mennä suoraan huipulle:

"Meillä Ranskassa on sitten vikkeliä presidentti, tämä Sarkozy. Onkos se teidän Halosenne myös vikkeliä?"

Muistakaamme ilmaisu *"Täällä Suomessa ei ole sitä ja tätä ... kuten sivistysvaltioissa"*. Se on klassikko, vaikka se saattaa tuntua kuluneelta. Sitä ovat kuitenkin käyttäneet jo sukupolvien ajan kansainvälisellä tietämyksellään ylvästelevät suomalaiset. Sitä kannattaa edelleen ripotella puheeseen sopivin välein.

Elogologia erottaa kaksi kehumisen päähaaraa: välitön kehuskelu ja välillinen eli vähättely.

Välitön kehuskelu pureutuu suoraan asiaan, usein jopa hieman brutaalisti, kuten edelliset esimerkit osoittavat.

Vähättelevä kehuskelu on hienostuneempaa – varsinaista elogologian taidetta. Siinä jätetään hieman tilaa kuulijan oivalluskyvyille, mutta ei kuitenkaan liikaa, sillä ihmisten kyky oivaltaa on usein yllättävän vähäinen. Muutamia helppoja

esimerkkejä:

"No joo, onhan meidän asunnostamme tietysti näköala Välimerelle, mutta pari palmua hieman varjostaa sitä, joten voisi se olla upeampikin."

"Meikäläinen ei sitten voi lainkaan nauttia terassikauden alkamisesta, kun meikäläinen voi syödä lounaansa terassilla ympäri vuoden, siis siellä Ranskan Rivieralla, missä meikäläinen asustelee."

"Majaileehan se ruhtinas Albert Toinenkin siinä ihan lähistöllä, Monacossa. Mutta harvoin me nykyään tavataan. Meillä molemmilla on omat intressimme ja kiireemme."

Muuten, yleensä Suomessa kannatta selvyuden vuoksi käyttää termiä Riviera. Jos kuitenkin joudumme paljon lukeneisiin ja korkeasti sivistyneisiin piireihin, voimme lisätä sen perään tarkennuksen: *"... tai siis Côte d'Azur, kuten meillä päin tavataan sanoa"*.

Mihin sitten pyrimme Rivieralla kehuskelulla? No, me tietenkin haluamme saada osaksemme ihailua, arvostusta ja kateutta, kuten ihmiset kaikessa muussakin toiminnassaan. Meille Riviera on siihen hyvä ase.

Ja sitten hieman varoittelua. Kehujalla on myös vastuunsa. Vääränlaisesta kehuskelusta voi aiheutua arvaamattomia seurauksia. Minulla on siitä omakohtaisia kokemuksia.

Toissa marraskuussa olimme Lontoossa tapaamassa hyviä ystäviämme Lindbergejä. Kun lähdimme kotiin, Lontoossa alkoi lumisade. Antibesiin päästyämme lähetin Lindbergeille sähköpostiviestin, jossa kiitin vierailusta, mutta en malttanut olla rehvastelematta, että *"täällä ei muuten sada lunta"*. Joku korkeampi voima päätti, että nyt Mäkelä retostelee liikaa ja järjesti Antibesin yläpuolella kaksi ukkospilveä törmäämään toisiinsa sillä seurauksella, että meillä tuli yllättävä lumisade – ensimmäisen kerran 22 vuoteen. Eikä siinä kaikki, vaan myös tänä talvena satoi lunta. Minusta rangaistus riittäisi jo. Olen päättänyt, että lumiasioilla en enää kehuskele, mutta muuten jatkan entiseen tyyliin.

Rivieralla kehuskelu voi olla spontaania tilanteen mukaan, mutta siihen voi myös etukäteen valmistautua.

Itse olen kehittänyt ensi kesän Suomessa oleskelua varten suunnitelman, josta uskon saavani paljon iloa.

Kuten monet teistä ovat ehkä havainneet, Fréjusin kaupungissa on Agricolan patsas. Se esittää roomalaista sotapäällikköä ja senaattoria Julius Agricola, joka eli vuosina 40 - 93.

Keskusteluissa kulttuuritietoisten tuttavieni kanssa Suomessa aion odottaa, kunnes joku ennen pitkää mainitsee nimen Agricola. Silloin isken. Kysyn muina miehinä:

"Niin tosiaan, Agricola. Tarkoitatko muuten Juliusta vai Mikaelia?"

Yleisen hämmennyksen vallitessa pääsen kertomaan, että itse asiassa asun melko lähellä Julius Agricolan syntymäkaupunkia, joka sijaitsee Ranskan

Rivieralla.

Pohdin myös muita ennakkosuunnitelmia. Voisinko kehuskella alueemme halvoilla bussilippujen hinnoilla tai Nizzan hienoilla raitiovaunuilla? Liikennemuutoksia ja rautateiden lakkoja en aio ottaa vapaaehtoisesti puheeksi. Mutta ehkäpä TGV-junien nopeudesta saisi jotain irti. Voisi olla hyvä idea avata Valtion rautateiden junavaunussa muiden matkustajien kanssa vilkas keskustelu toteamalla kovaan ääneen:

"Hyvänen aika, kun nämä Suomen junat ovat hitaita, toisin kuin meillä Ranskassa TGV-junat."

Paljon on vielä mietittävää ja kehiteltävää, jotta pystyn kyllästyttämään kesäkuukausien aikana sukulaiseni, ystäväni ja tuttavani sekä myös mahdollisimman monta tuntematonta niin, että he voivat olla iloisia ja helpottuneita, kun syksyn koittaessa palaan Ranskan Rivieralle. Odotan Suomen vierailua malttamattomana.

Mesdames et messieurs

Pendant cette conférence j'ai parlé de l'élogologie, c'est à dire l'art de faire l'éloge ou vanter. Nous autres finlandais qui habitons ici en Côte d'Azur, nous faisons l'éloge naturellement de la Côte d'Azur quand nous visitons la Finlande. J'ai donné quelques conseils pratiques en ce sujet. Et je souhaite bon anniversaire à notre association.

Onnea juhlivalle yhdistykselle ja iloista iltapäivän jatkoa juhlijoille.